

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 4/2003 vp

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2004

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 18 päivänä syyskuuta 2003 lähettänyt hallituksen esityksen valtion talousarviosi vuodelle 2004 (HE 55/2003 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan. Eduskunnan työjärjestyksen 38 §:n 3 momentin nojalla hallintovaliokunta on päättänyt antaa toimialaansa koskevan lausunnon talousarvioesityksestä valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- sisäasiainministeri Kari Rajamäki, poliisiylijohtaja Reijo Naulapää, pelastusylijohtaja Pentti Partanen, rajavartiolaitoksen päällikkö, kenraaliluutnantti Hannu Ahonen, rajavartiolaitoksen apulaispäällikkö, kontra-amiraali Jaakko Smolander, poliisijohtaja Kari Rantama, hallitusneuvos Riitta Koponen, aluekehitysjohtaja Tiina Tikka, suunnittelu-päällikkö Jukka Aalto, everstiluutnantti Ismo Kurki ja ylitarkastaja Vesa Lappalainen, sisäasiainministeriö
- budjettineuvos Raija Koskinen, neuvotteleva virkamies Anja Simola ja neuvotteleva virkamies Kirsi Äijälä, valtiovarainministeriö
- ulosottojohtaja Timo Heikkinen ja neuvotteleva virkamies Helinä Lehtinen, oikeusministeriö

- taloussuunnittelupäällikkö Matti Väisänen, opetusministeriö
- apulaisosastopäällikkö Raimo Ikonen ja finanssisihteeri Arto Salmela, sosiaali- ja terveysministeriö
- erikoissuunnittelija Eeva Vattulainen, työministeriö
- ylijohtaja Matti Saarelainen ja oikeus- ja maatietopalvelulinjan johtaja Jaana Törrönen, Ulkomaalaisvirasto
- pääjohtaja Jukka Wuolijoki, Valtiokonttori
- poliisikomentaja Jukka Riikonen, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos
- yksikön päällikkö Martti Kallio, Suomen Kuntaliitto
- puheenjohtaja Matti Krats, Palkansaajajärjestö Pardia ry
- talous- ja sosiaalipoliittinen sihteeri Ilkka Alava, Valtion yhteisjärjestö VTY ry, edustaan myös AKAVA-JS ry:tä
- varapuheenjohtaja Heikki Lausmaa, Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry
- puheenjohtaja Hannu Sainio, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry
- pääluottamusmies Veli-Matti Mattila, Merivartioliitto ry.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Kuntatalous

Kuntatalouden tila. Valtion ja Suomen Kuntaliiton yhteisten arvioiden mukaan kuntien taloustilanne heikkenee selvästi vuonna 2003. Vuosikatteen arvioidaan alenevan 1,4 miljardiin euroon vuoden 2002 noin 2,3 miljardista eurosta. Vuonna 2004 kuntien vuosikatteen arvioidaan alenevan edelleen, vaikka toimintamenojen kasvu näyttää hieman hidastuvan. Kuntien talous kääntyy alijäämäiseksi kuluvana vuotena ja pysyy alijäämäisenä aina vuoteen 2007 saakka ulottuvan tarkastelukauden.

Kunnallistalouden vaikeuksien voidaan nähdä johtuvan suurelta osin valtion toimenpiteistä. Kunnallisverotuksen verovähennysten korottaminen on vuodesta 1997 lähtien aiheuttanut kunnille noin 800 miljoonan euron veromenetykset. Kunnallisverotuotot ovatkin veropohjan kaventumisen myötä kääntyneet laskuun kuluvana vuonna. Myös yhteisöveron tuotto alenee aiemmin tehtyjen yhteisöveroleikkausten ja yhteisöverokertymän pienentymisen johdosta. Samanaikaisesti kuntien toimintameno- ja laajentuneiden tehtävien takia.

Vuonna 2004 on tarkoitus korottaa edelleen kunnallisverotuksen ansiotulovähennystä. Myönteisenä seikkana valiokunta pitää sitä, että kuntien verotulojen menetykset hyvitetään kuntasektorille täysimääräisesti korottamalla sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksia.

Kokonaisuutena tarkastellen valtion vuoden 2004 talousarvioesitys on kuntien kannalta talousvaikutuksiltaan lievästi kiristävä sen johdosta, että kustannustason noususta johtuvaa valtionosuuksien indeksitarkistusta ehdotetaan korotettavaksi 75 prosentilla laskennallisista kustannuksista. Viime vuosina indeksitarkistus on ollut vain puolet laskennallisista kustannuksista. Valiokunta lähtee siitä, että kustannustason nousun kompensointi tehdään täysimääräisenä.

Valtion talousarvioesityksen myönteisistä elementeistä huolimatta — kuntien verotulomenetysten täysimääräinen kompensointi ja valtionosuuksien aiempaa suurempi indeksitarkistus — pääosalla kuntia ei ole verotulokehityksen vuoksi edellytyksiä parantaa palvelujaan. Pelkästään lakisääteisissä sosiaali- ja terveydenhuollon ja opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuustehtävissä kustannustason todellinen nousu (arvio 2,4 prosenttia) merkitsee kuntien menoihin yhteensä 400 miljoonan euron lisäystä.

Tilanne kuntatasolla. Rahoituksen riittävydessä on huomattavia alueellisia, kuntaryhmittäisiä ja kuntakohtaisia eroja. Rahoitusongelmat, jotka osassa kuntia ovat syntyneet pitemmän ajanjakson kuluessa ja joita kuvaavat velkaantumisen kasvu ja veroprosenttien nousu, keskittyvät lähinnä alle 6 000 asukkaan kuntiin sekä alueellisesti Pohjois- ja Itä-Suomeen. Toisaalta vakavissa taloudellisissa vaikeuksissa olevia kuntia on myös muualla maassa, lähinnä sellaisilla alueilla, jotka ovat kaukana alueellisista keskuksista ja joille on tyypillistä voimakas väestön väheneminen ja väestön ikärakenteen muutos. Ongelmia on myös suurissa kunnissa, esimerkiksi Helsingissä. Katettavia alijäämiä peräkkäisiltä vuosilta 2000—2002 on noin sadalla, pääosin alle 10 000 asukkaan kunnalla. Kuntakohtaisesti taloudellista räsitusta lisäävät väestön vähentämisen lisäksi erikoissairaanhoidon menojen kasvu, ikärakenteesta johtuva kustannusten kasvu ja työttömyys. Väestön väheneminen vähentää myös asukasluvun perusteella määräytyviä valtionosuuksia. Alueilla, joilla väestö lisääntyy, kuntatalouden heikkeneminen johtuu erityisesti siitä, että kuntien toimintameno- ja laajentuneiden tehtävien takia.

Kuntapolitiikka. Valiokunta pitää välttämättömänä, että valtio sitoutuu toteuttamaan pitkäjänteistä ja vakaata kuntapolitiikkaa. Kunnallisten peruspalvelujen saatavuus ja laatu on turvattava koko maassa kohtuullisella vero- ja maksurasituksella. Tämän vuoksi on luotava kuntien ja

valtion yhteistyöllä koordinoitu, kuntien eri tehtävät ja erilaiset olosuhteet huomioon ottava, kokonaisvaltainen linjaus. Kuntapolitiikalla on huolehdittava valtion ja kuntien yhteisvastuusta hyvinvointiyhteiskunnassa, kuntien itsehallinnon turvaamisesta ja vahvistamisesta sekä varmistuttava peruspalvelujen tasapuolisesta saataavuudesta maan eri osissa sekä muutoinkin kuntien tehtävien edellyttämästä rahoituksesta. Tässä suhteessa tärkeä avaus on käynnistyvä peruspalveluohjelmamenettely ja siihen liittyvä peruspalvelubudjetti. Kuntien talouden kannalta merkityksellinen on myös vuoteen 2005 mennessä tehtävä arvio kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudesta. Vuodesta 2005 on tarkoitus myös uudistaa kuntien valtionosuusjärjestelmää. Valiokunta viittaa tässä yhteydessä vielä valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 36/2002 vp pohjalta eduskunnan hyväksymään lausumaan, jossa edellytetään hallituksen huolehtivan siitä, että kuntien veropohja ja valtionosuuksien määrä nostetaan tasolle, joka turvaa kuntien palvelutuotannolle perustuslain edellyttämät riittävät voimavarat (ks. myös PeVL 41/2002 vp ja HaVL 30/2002 vp).

Poliisitoimi (26.75.21)

Poliisitoimen talouden tila. Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2004 poliisitoimeen esitetään 553,1 miljoonan euron suuruista nettomäärärahaa. Kasvua kuluvan vuoden talousarvion nettorahoitukseen on noin 22 miljoonaa euroa.

Pelkästään uuden palkkausjärjestelmän ja virkaehtosopimuksen edellyttämä määrärahan lisätarve ensi vuodelle on noin 19 miljoonaa euroa. Näin ollen talousarvioesitys ei sisällä tasokorotusta, jolla poliisin talouden jo pitempään jatkunutta tasapaino-ongelmaa voitaisiin hoitaa.

Poliisin lupapalveluiden bruttotulojen arvioidaan lisääntyvän noin 3 miljoonaa euroa yhteensä noin 38 miljoonaan euroon. Vuoden 2004 kokonaisuudistustilanteeseen vaikuttaa lisäksi rahoituksen puskurina toimiva ensi vuodelle siirtyvä erä, jonka suuruus ja sijoittuminen poliisiin eri tilivirastojen, yksiköiden ja maksupisteiden

verkoston sisällä varmistuu lopullisesti vuoden 2004 helmikuun aikana.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto esitti valtioneuvoston kehyspäätökseen verrattuna noin 20 miljoonaa euroa suurempaa nettorahoitusta poliisin talouden tasapainottamiseksi. Lopullinen talousarvioesitys laadittiin kuitenkin valtiovarainministeriön edellyttämällä tavalla kehystasoon.

Poliisihallinnolla on vuodelle 2004 huomattavia uusia menopaineita. Osa näistä paineista johtuu kustannustason noususta, osa poliisin tietohallintokeskuksen alueellistamis päätöksestä ja osa uusista tai lisääntyneistä tehtävistä sekä osa välttämättömistä kehittämishankkeista ja investoinneista. Valiokunnalle esitetyn selvityksen perusteella tällaisia menopaineita on noin 20 miljoonan euron edestä.

Samaan aikaan kun poliisitoimen kokonaisuudistuksen kasvu vuodesta 2002 vuoteen 2004 on noin 48 miljoonaa euroa (henkilöstö- ja toimitilakulut), investointeihin ja muihin menoihin käytettävissä oleva rahoitus on euromääräisestikin laskussa. Tilanne näyttää pahenevan edelleen poliisitoimelle vahvistetun kehysten perusteella vuosina 2005—2007.

Valtion ensi vuoden talousarvioesityksessä on arvioitu poliisimiesten määrän vähenevän nykyisestä tasosta yli 200 poliisimiehellä. Sisäasiainministeriö on nyttemmin ilmoittanut, että ensi vuonna poliisimiesten määrä pidetään vuoden 2002 tasolla (7 750 poliisimiestä).

Talousarvioesityksen vaikutukset poliisipalveluihin ja poliisitoimintaan. Hallintovaliokunta on sisäisestä turvallisuudesta toiminnallisesti vastuullisena valiokuntana toistuvasti valtion talousarvioesityksistä antamissaan lausunnoissa (viimeksi lausunnossaan HaVL 25/2002 vp) kiinnittänyt huomiota poliisin toimintaedellytysten asianmukaiseen turvaamiseen. Muun muassa kansainvälistyminen, tietotekniikan kehitys ja eri rikollisuuden lajien poliisin työlle aiheuttamat lisääntyvät velvoitteet ovat johtaneet siihen, että osoitetut voimavarat ovat olleet pitempään alimitoitettuja yhteiskunnassa tapahtuneeseen kehitykseen nähden. Vuodesta toi-

seen eduskunnan talousarviopäätöksillä ja lisäbudjeteilla on jouduttu lisäämään poliisin määrärahoja. Tästä huolimatta poliisin palvelujen saatavuus on heikentynyt. Samanaikaisesti yksityiset turvallisuuspalvelut ovat kasvaneet voimakkaasti.

Valiokunta pitää tärkeänä, että poliisimiesten määrä säilyy vuonna 2004 vuoden 2002 tasolla. Valiokunnan käsityksen mukaan talousarvioesitykseen sisältyvällä määrärahalla tämä edellyttää menoja, toimintoja ja hankkeita koskevia sopeuttamistoimenpiteitä. Valiokunta katsoo välttämättömäksi poliisin toimintamäärärahan korottamisen, jotta välttyään supistamasta:

- poliisilaitosten muuta henkilöstöä koskevia henkilöstömenoja,
- välttämättömistä investoinneista ja poliisitoiminnasta johtuvia muita menoja ja
- poliisimiehiäkin koskevia henkilöstömenoja pienentämällä ylitöistä ja haittatyökorvauksista aiheutuvia kustannuksia.

Vähänkin pidemmällä aikavälillä on lisäksi uhkana, että poliisi joutuu vähentämään muuta kuin varsinaista poliisihenkilöstöä niin voimakkaasti, että sillä tulee olemaan merkittävää vaikutusta poliisin palvelukykyyn ja palveluverkoston.

Investointien ja kehittämishankkeiden keskeinen tarkoitus on tehostaa henkilöresurssien käyttöä (esimerkiksi helpottaa poliisitoimintaa harvaan asutulla alueella viranomaisverkossa toimivan langattoman tiedonsiirron avulla) ja toisaalta kehittää välineitä, joita poliisitoiminnan uudet haasteet (esimerkiksi järjestäytyneen kansainvälisen rikollisuuden torjunta tietojärjestelmien ja telepakkotekniikan kehittämisellä) edellyttävät. Pahimmillaan säästöt investoinneissa ja kehittämishankkeissa tuntuvat poliisin palvelu- ja toimintakyvyn heikkenemisenä.

Käytännössä poliisin talouden tila näkyy muun muassa siinä, ettei poliisin ajoneuvokalustoa voida tarvittavalla tavalla uudistaa, tietojärjestelmiä kehittää eikä tehostaa liikenneturvallisuuksuustyötä. Ongelmana on myös, että huomattavassa osassa kihlakuntia hälytystoiminta on osan tai koko vuorokauden yhden partion varassa. Partioiden määrä samoin kuin lisääntynyt yksin

partiointi on nähtävä myös poliisimiesten turvallisuusriskinä. Monissa kihlakunnissa on myös jouduttu hoitamaan lisääntyviä hälytyspalveluja heikentämällä rikostutkinnan voimavaroja. Voimavarojen niukkuus on johtanut samalla lisääntyneeseen työuupumukseen.

EU:n laajentumisesta ja muun muassa odotettavissa olevasta alkoholin ja muiden päihteiden käytön lisääntymisestä johtuen poliisipalvelujen kysynnän voidaan arvioida kasvavan ja samalla haasteiden kovenevan.

Edellä lausutun perusteella valiokunta esittää, että poliisin toimintamenoihin varataan palkkausmenoihin sekä välttämättömiin investointi- ja kehittämishankkeisiin 10 miljoonaa euroa lisäyksenä valtion talousarvioehdotuksessa varattuun nettomäärärahaan.

Helsingin poliisilaitoksen asema ja erityistehtävät. Poliisin voimavarat ovat niukat koko maassa. Tällä kertaa valiokunta nostaa esiin Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen valtakunnalliset erityistehtävät ja pääkaupungin poliisilaitoksen aseman suoraan sisäasiainministeriön alaisena yksikkönä.

Saadun selvityksen mukaan esimerkiksi henkilöstön palkkamenoihin on käytettävissä vuoden 2003 aikana 3 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden alun henkilöstömäärän mukainen palkkaus edellyttäisi. Tästä johtuen poliisin henkilöstön vähennys on kuluvan vuoden loppuun mennessä noin 90 henkilöä eli 4,8 prosenttia henkilöstöstä. Poliisilaitos ei ole voinut palkata lokakuun 2002 jälkeen lainkaan uutta henkilöstöä pois lähteneiden tilalle.

Helsingin poliisilaitoksen muuta maata korkeampi suhteellinen voimavaratarve johtuu pääasiassa asukastiheydestä ja pääkaupunkiseudulle ominaisista turvaamis- ja keskittymätehtävistä. Valtakunnallisten erityistehtävien määrä on saadun selvityksen mukaan nykytasolla noin 570 henkilötyövuotta.

Hallintovaliokunta esittää Helsingin kihlakunnan poliisilaitoksen hallinnollisesta asemasta suoraan sisäasiainministeriön alaisuudessa, valtakunnallisista poliisitehtävistä ja pääkaupungin poliisilaitoksen erityisasemasta johtuen,

että valtion talousarvioon varataan Helsingin kihlakunnan poliisilaitokselle oma erillinen määräraha.

Poliisitoimen tulevaisuus. Hallitusohjelman mukaan kansalaisten turvallisuuden lisäämiseksi sekä erityisesti huumausaine-, väkivalta- ja uusintarikollisuuden vähentämiseksi laaditaan kattava, sektorirajat ylittävä sisäistä turvallisuutta käsittelevä ohjelma. Lisäksi hallitusohjelman mukaan huolehditaan poliisin palvelukyvystä sekä toimintaedellytyksistä niin, että kansalaisten luottamus poliisin kykyyn suoriutua sille kuuluvista tehtävistä säilyy korkealla tasolla.

Sisäasiainministeriö on 9.10.2003 käynnistänyt sisäisen turvallisuuden ohjelman valmistelun. Valiokunta pitää hanketta erittäin tärkeänä ja lähtee siitä, että työssä määritellään mahdollisimman konkreettisesti tavoitteet sisäisen turvallisuuden tasolle, myös sen eri osa-alueilla tarvittavat toimenpiteet, sekä samalla sitoudutaan rahoittamaan määritelty taso. Tällä tavoin voidaan turvata poliisin mahdollisuudet pitkäjänteiseen toimintaan tehtävien ja toimintaympäristön edellyttämällä tavalla.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös poliisin koulutusmääriin. Tällä hetkellä vuosittain poliisin peruskoulutuksen aloittaa 360 henkilöä. Ennakoitavissa olevat eläke- ja muut poistumat huomioon ottaen kuluvan vuosikymmenen lopussa maassamme on nykyisillä koulutusmäärillä noin 180 poliisimiestä nykyistä vähemmän. Hallitusohjelman mukaan poliisipalvelujen saatavuutta parannetaan kaikkialla Suomessa Kosken työryhmän (9.1.2001) pohjalta. Kosken työryhmä esittää muun muassa poliisimiesten vahvuuden nostamista vuoden 2010 loppuun mennessä pohjoismaiselle tasolle 8 500 poliisimiehen. Poliisin koulutusta onkin lisättävä jo nykyisellä vaalikaudella. Samalla on huolehdittava riittävästä jatko- ja erityiskoulutuksesta.

Rajavartiolaitos (26.90)

Hallituksen esitys rajavartiolaitoksen vuoden 2004 toimintamenomomentin nettomäärärahaaksi on noin 188 miljoonaa euroa. Määräraha ei

mahdollista rajavartiolaitoksen henkilöstömäärän lisäämistä eikä tarpeellisten investointien käynnistämistä.

Rahoitusvajeen johdosta rajavartiolaitoksen hallinnassa olevien rakennusten korjauksia on jo muutaman vuoden aikana jouduttu lykkäämään. Rajavartiolaitoksella ei myöskään ole enää määrärahoja merellisen venekaluston uusimiseen, vaikka esimerkiksi vanhimmat, 1960-luvulla hankitut rannikkovartioveneet ovat saavuttaneet käyttöikänsä päätepisteen. Kaikki venehankinnat vuodesta 2002 alkaen on jouduttu keskeyttämään.

Yleinen kustannustason nousu vaikuttaa lisäksi siten, että ostovoima muista toimintamenoista maksettavista hankinnoista heikkenee vuosittain inflaation mukaisesti. Kustannustason nousu vähentää rajavartiolaitoksen ostovoimaa muissa toimintamenoissa noin 1 miljoona euroa vuosittain. Tämä vastaa noin 25 henkilön vuosittaisia palkkauskustannuksia.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maamme itärajalle tarvitaan lisää henkilöstöä jo vuonna 2004. Tarve perustuu rajanylitysliikenteen vilkastumiseen ja erityisesti viisumivolisten matkustajien määrän kasvuun sekä Venäjän rajavalvonnan supistuksiin Suomen rajalla. Rajavalvonnan osalta voidaan henkilöstön lisätarve vielä siirtää tuleville vuosille, koska rajatilanne on toistaiseksi säilynyt vakaana. Välttämätön lisätarve vuonna 2004 rajaliikenteen asianmukaiseksi tarkastamiseksi liikenteen sujuvuuden vaarantumatta on Kaakkois-Suomen suurimmilla rajanylityspaikoilla 50 henkilötyövuotta. Merkittävimmin tarpeeseen vaikuttaa vuonna 2005 käyttöön otettava Nuijamaan uusi raja-asema. Henkilöstö sinne on saatava palkattua jo vuoden 2004 aikana, jotta se ehditään kouluttaa ennen uuden raja-aseman valmistumista. Huomattavasti henkilöstön lisätarpeeseen vaikuttaa myös rajaliikenteen vilkastumisen edellyttämä Niiralan ja Imatran kansainvälisten rajanylityspaikkojen aukioloajan pidentyminen ympärivuorokautiseksi.

Varusmieskoulutuksen jatkamiseksi nykyisissä neljässä paikassa, rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi itärajalla ja keskeytyksissä olleiden

välttämättömien investointien käynnistämiseksi valiokunta esittää rajavartiolaitoksen toimintamenoihin 3,4 miljoonan euron lisäystä vuonna 2004 valtion talousarvioesitykseen verrattuna.

Hallinnon kehittäminen ja valtion henkilöstöpolitiikka

Hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi julkisen hallinnon palvelujen tuottavuuden ja tehokkuuden lisääminen. Valiokunta pitää tavoitetta tärkeänä hyvinvoinnin ja julkisen talouden tasapainon turvaamiseksi myös pidemmällä aikavälillä. Talousarvioesityksen perustelujen mukaan hallinnon ja julkisten palvelujen ohjaukseen, rahoitukseen, rakenteisiin ja toimintatapoihin liittyviä tuottavuuden kehittämismahdollisuuksia selvitetään valtiovarainministeriön ja muiden hallinnonalojen yhteistyöllä. Valiokunta pitää tärkeänä, että kullekin hallinnonalalle valmistellaan kilpailukyvyyn ja tuottavuuden kehittämisen ohjelma hyvän henkilöstöpolitiikan periaatteet samalla huomioon ottaen. Ohjelmassa on muun ohella vauhditettava virastojen ja laitosten siirtymistä sähköiseen asiointiin. Ohjelmat on laadittava siten, että niiden ehdotukset voidaan ottaa huomioon vuosien 2005—2007 valtion talousarvion laadinnassa. Tässä yhteydessä valiokunta viittaa Valtiokonttorin kuluvan vuoden alkupuolella tekemään selvitykseen koskien valtionhallinnon tukipalvelujen kehittämistä taloushallinnon osalta. Selvityksen mukaan tehostamistoimenpiteillä voitaisiin saavuttaa 100 miljoonan euron luokkaa oleva kustannussäästö pelkästään taloushallinnossa.

Julkiselta hallinnolta on edellytettävä, että se tarjoaa palveluitaan enenevässä määrin myös Internetin ja muiden viestintävälineiden kautta perinteisen palvelutuotannon rinnalla. Erityistä huomiota on kiinnitettävä kansalaisille tarjottaviin sähköisiin palveluihin ja niiden asiakaslähtöisyyteen, helppokäyttöisyyteen ja tietoturvaan. Myös valtionhallinnon omassa tietohallinnossa on edistettävä tietoyhteiskuntakehitystä.

Talousarvioesityksestä ilmenee tavoite määräaikaisten palvelussuhteiden vähentämisestä ja

toistaiseksi voimassa olevien palvelussuhteiden lisäämisestä. Valiokunta pitää tärkeänä, että virastoissa käsitellään yhteistyössä henkilöstön edustajien kanssa palvelussuhteiden määräaikaisten perusteet ja että perusteettomat määräaikaiset tehtävät tulee vakinaistaa turvaamalla niiden rahoitus talousarviossa.

Valtion palkkakilpailukyvyyn parantamistoimia jatketaan vuonna 2004. Keskeisenä toimenpiteenä on palkkausjärjestelmien uudistaminen. Valiokunta toteaa, että toimintamomenttien määrärahat on mitoitettava siten, että uudet palkkausjärjestelmät voidaan ottaa asianmukaisesti käyttöön.

Valtioneuvoston periaatepäätöksen 8.11.2001 mukaisesti keskushallinnon uusia, laajenevia ja uudistettavia toimintoja ja yksiköjä sijoitetaan ensisijaisesti pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Lisäksi alueellistamista tukeva lainsäädäntö on annettu vuonna 2002. Alueellistamisen yksi peruste on turvata valtion keskushallinnolle pätevän työvoiman saanti tulevina vuosina, kun henkilöstöä jää eläkkeelle poikkeuksellisen runsaasti lyhyen ajan sisällä ja kun kilpailu työvoimasta pääkaupunkiseudulla on kiristymässä. Samalla on kuitenkin huolehdittava pääkaupunkiseudulle jäävän valtion henkilöstön ansiotason turvaamisesta suhteessa yksityiseen sektoriin.

Lisäksi valiokunta katsoo, että henkilöstöjärjestöt on otettava kiinteästi mukaan hallinnon kehittämis- ja tuottavuushankkeisiin.

Muut kannanotot

Valiokunnan tarkoituksena on ulkomaalaislain (HE 28/2003 vp) käsittelyn yhteydessä arvioida myös Ulkomaalaisviraston tehtäviin ja toimintaan liittyviä kysymyksiä. Tässä yhteydessä valiokunta kiinnittää huomiota asiakaspalvelun saatavuuteen ja eräiden lupa-asioiden pitkiin käsittelyaikoihin.

Lopuksi valiokunta toteaa, että talousarvioesityksessä on maakunnan kehittämistä ensimmäistä kertaa nostettu eduskunnan 1990-luvun alkupuolella edellyttämälle tasolle.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Matti Väistö /kesk	Rosa Meriläinen /vihr
vpj.	Veijo Puhjo /vas	Heli Paasio /sd
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Juha Rehula /kesk
	Rakel Hiltunen /sd	Satu Taiveaho /sd
	Hannu Hoskonen /kesk	Tapani Tölli /kesk
	Esko Kurvinen /kok	Ahti Vielma /kok
	Lauri Kähkönen /sd	Tuula Väätäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ossi Lantto.